

**ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ**

Глобальні екологічні проблеми промислових регіонів: Донеччина

Доповідач: Сергій НАТРУС
директор департаменту
екології та природних ресурсів
Донецької облдержадміністрації

Пріоритетні напрями реалізації департаментом державної екологічної політики:

- ✓ Екологічна просвіта та інформування;
- ✓ атмосферне повітря;
- ✓ оздоровлення басейну річки Сіверський Донець та інших водних об'єктів;
- ✓ поводження з відходами;
- ✓ розвиток природно-заповідної справи;
- ✓ моніторинг навколишнього природного середовища.

Фактори, які заважають реалізації державної екологічної політики за пріоритетними напрямками:

Низька пріоритетність, а іноді повне ігнорування питань захисту навколишнього природного середовища керівниками підприємств-забруднювачів

Пасивність територіальних громад під час проведення громадських обговорень з екологічних питань

Низький рівень екологічної свідомості населення

У 2020-2021 роках реалізовано в рамках міжвідомчої регіональної програми «Екологічна просвіта та інформування для сталого розвитку Донеччини на 2020-2025 роки»

1300 учнів та педагогів області взяли участь в еколого-дослідницьких подорожах в рамках освітньо-виховного заходу «Екологічними стежками рідної України»

Проведено щорічний обласний етнокраєзнавчий фестиваль
«Люби і знай свій рідний край»

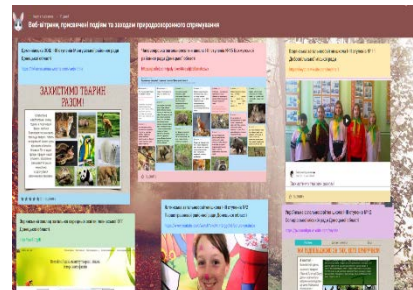
Видано 13 видів поліграфічної продукції
презентаційного та рекламно-іміджевого характеру
з питань збереження довкілля та сталого розвитку
(календарі, євробуклети, плакати, органайзери)

Проведено 9 семінарів з екологічної тематики:

- 5 інтерактивних семінарів для популяризації моделей сталого виробництва та споживання;
- 2 навчальних семінари щодо впровадження системи роздільного збирання побутових відходів та розроблено методичні матеріали для тематичних позакласних виховних заходів з питань поводження з відходами;
- 2 семінари щодо впровадження у господарську діяльність моделей невиснажливого господарювання та екологічно дружніх технологій

Створено сайт
<https://ecoprosvita.org.ua/> для
висвітлення заходів з
екологічної просвіти області

Основні шляхи вирішення проблемних питань у галузі екологічної просвіти та інформування

Інформування про стан довкілля та популяризація екологічних цінностей

Просвітницька діяльність

Науково-методичне забезпечення просвітницької діяльності

**Партнерство та координація взаємодії між владою, бізнесом і
громадянським суспільством**

ШЛЯХИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ У СФЕРІ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ:

Технічне переоснащення виробничого комплексу через впровадження інноваційних технологій, енергоефективних і ресурсозберігаючих технологій, маловідходних, безвідходних та екологічно безпечних технологічних процесів;

Впровадження новітніх технологій, технічного переоснащення та/або реконструкції застарілого обладнання, ремонту пилогазоочисного обладнання та підвищення ефективності очистки з урахуванням відповідних проєктних показників для підприємств, що є основними забруднювачами атмосферного повітря;

Підтримка використання автотранспортних засобів, що відповідають європейським стандартам;

Використання передового світового досвіду в галузі охорони атмосферного повітря.

Основні екологічні проблеми у сфері водних ресурсів у Донецькій області пов'язані із:

забрудненням водних об'єктів скидами забруднюючих речовин із зворотними водами промислових підприємств, підприємств житлово-комунального господарства

проблемами щодо умов скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти

забрудненням підземних водоносних горизонтів

порушенням гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону

підтопленням земель та населених пунктів регіону

Напрями діяльності Регіональної цільової програми щодо здійснення розчистки та регулювання русел річок на 2018 - 2022 роки

- **Відновлення та підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річок;**
- **Реконструкція гідротехнічних споруд;**
- **Будівництво у населених пунктах необхідних споруд для очищення стічних вод, що утворюються у комунальному господарстві;**
- **Реконструкція на діючих підприємствах необхідних споруд для очищення стічних вод, що утворюються у комунальному господарстві;**
- **Заходи з захисту від підтоплення та затоплення;**
- **Будівництво берегоукріплюючих споруд.**

ЕКОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА, ЯКА ВИМАГАЄ ВИРІШЕННЯ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ

Актуальною і гострою проблемою для Донецької області залишається проблема щодо забруднення водних об'єктів та підземних горизонтів в результаті багаторічного інтенсивного видобутку вугілля і закриття десятків нерентабельних шахт, діяльність яких призвела до незворотних змін у геологічному середовищі

У зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації на тимчасово окупованих територіях Донецької області відбуваються неконтрольовані процеси затоплення шахт і пов'язаного з цим розповсюдження шахтних вод через підземні водоносні горизонти та поверхневі водотоки

На території Донецької області знаходиться половина вугільних підприємств України, які ліквідуються

На території Донецької області, де органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження

33 шахти

**1
збагачувальна
фабрика**

Ця проблема вимагає вирішення на міжнародному рівні шляхом залучення закордонних експертів, фахівців з метою вивчення міжнародного досвіду та навчання представників місцевої влади з даної теми

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ПОВОДЖЕННЯ З ПРОМИСЛОВИМИ ВІДХОДАМИ I-IV КЛАСІВ НЕБЕЗПЕКИ (ТИС. Т)

	2016	2017	2018	2019	2020
Утворено	20205,8	22434,6	24110,2	26407,9	26981,2
Одержано від інших підприємств	7621,4	3513	3059,3	5208,7	5282,6
Спалено	27,197	4,0	3,9	3,2	2,06
Використано (утилізовано)	3758	5395,5	6671,4	5407,2	4663,8
Направлено в сховища організованого складування (поховання)	8775,3	15618,7	15043,5	18888,5	19059,1
Передано іншим підприємствам	3236,1	1586,3	9754,2	4784,5	5665
Наявність на кінець звітного року у сховищах організованого складування та на території підприємств	864761, 105	864109, 2	901482,9	903635,3	800156, 1

ШЛЯХИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ПРОМИСЛОВИМИ ВІДХОДАМИ:

удосконалення правових
механізмів в сфері управління
відходами;

модернізацію виробництва,
направлену на зменшення утворення
промислових відходів;

пошук нових технологій та
потужностей з переробки накопичених
промислових відходів.

УТВОРЕННЯ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ ТА КІЛЬКІСТЬ НАКОПИЧЕНИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ ЗА ОСТАННІ 3 РОКИ

	2018 рік (на 01.01.2019)	2019 рік (на 01.01.2020)	2020 рік (на 01.01.2021)
Утворення побутових відходів, тис. т	515,818	535,770	538,148
Накопичення побутових відходів, тис. т	29022,677	18561,883	19031,855

ДО ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ ВІДНЕСЕНО:

- відсутність перероблення, сортування, роздільного збирання ТПВ;
- більша частина звалищ та полігонів ТПВ не забезпечена інженерними системами захисту навколишнього природного середовища та майже вичерпала свій потенціал;
- спостерігається низький рівень екологічної свідомості серед керівників органів місцевого самоврядування та населення.

КОНЦЕПЦІЯ УПРАВЛІННЯ ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ В ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

ЦІЛІ КОНЦЕПЦІЇ:

➡ забезпечення єдиного підходу до управління побутовими відходами на регіональному та локальному рівнях;

➡ розбудова інфраструктури управління відходами, а саме: оптимізація комунальних підприємств, що надають послуги зі збирання та вивезення побутових відходів; розвиток співробітництва громад;

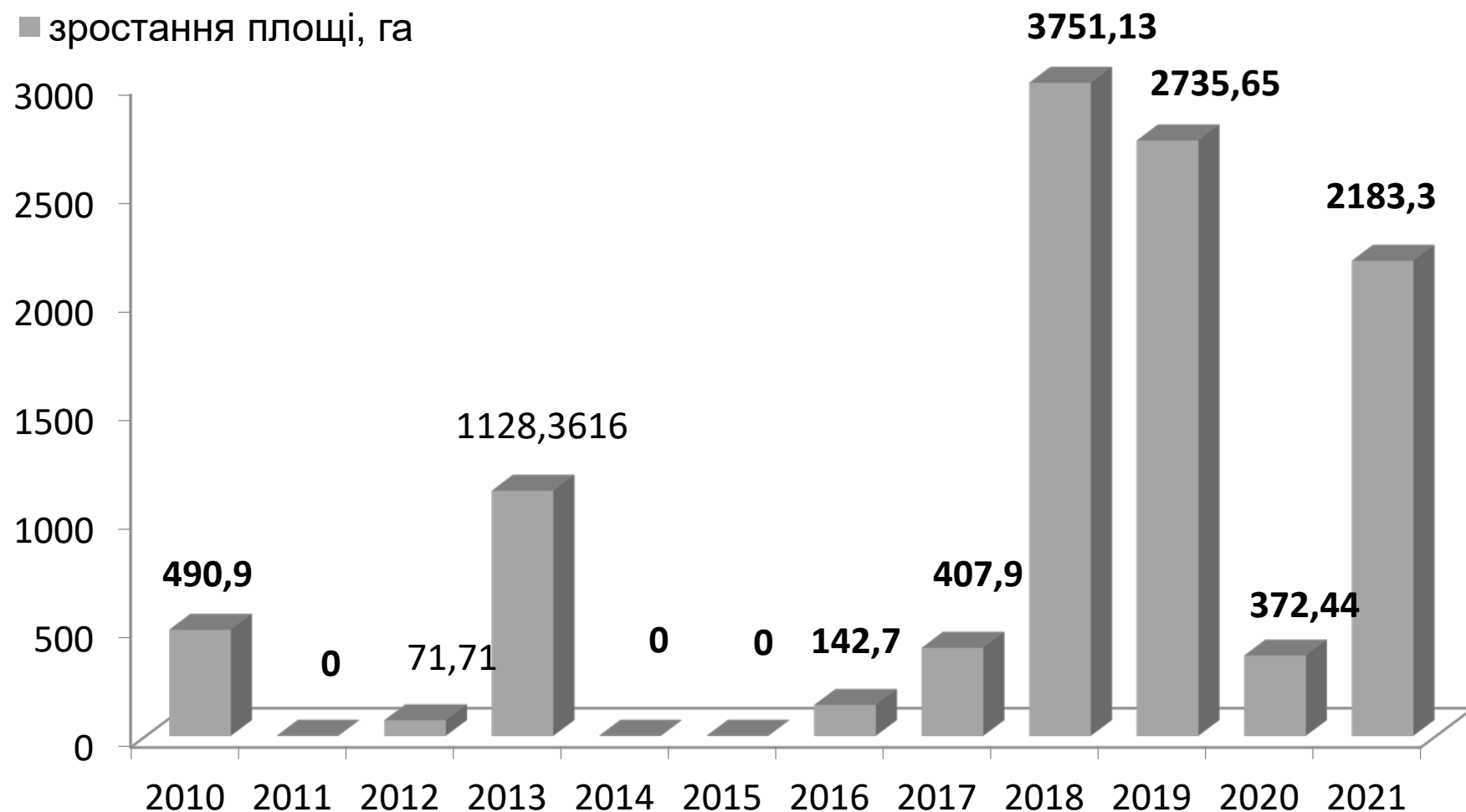
➡ відходи в ресурси – підготовка до переробки та утилізації.

ЩОРІЧНІ ТЕМПИ ЗБІЛЬШЕННЯ ПЛОЩІ ПЗФ В ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ У 2010-2021 РОКАХ

■ зростання площі, га

БУДІВНИЦТВО ЛІСОВОГО НАСІННЕВО-СЕЛЕКЦІЙНОГО ЦЕНТРУ З МЕТОЮ ВІДТВОРЕННЯ ПРИРОДНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ СИСТЕМ (Донецька область, м. Лиман)

МЕТА: Відтворення лісів, відновлення стійких корінних природних комплексів на заповідних територіях, ліквідацію наслідків антропогенного впливу на лісові насадження

Створення 1200 га стійких насаджень лісів протягом 3 років на теренах Донеччини;

Збільшення приживлюваність сіянців до 95 % завдяки технології висаджування дерев із закритою кореневою системою;

Ефективна та швидка процедура вирощування сіянців 2 рази на рік дозволить зменшити собівартість відтворення лісів на 40 %

Основні екологічні ризики - наслідок неконтрольованого затоплення шахт

ризики аварійних водогазоприпливів до експлуатованих гідравлічно пов'язаних шахт

додаткові осідання й зрушення денної поверхні з ризиком руйнівних деформацій будівель, шляхів, інженерних мереж тощо

додатковий розвиток площ підтоплення й затоплення прилеглих земель, міст і селищ (більшість шахт є містоутворювальними)

забруднення підземних і поверхневих водних об'єктів та питно-господарських водозаборів на їх основі

прискорення руху забруднень унаслідок підтоплення й затоплення полігонів промислових і побутових відходів

розширення площ техногенних землетрусів (підземних гідрогеомеханічних поштовхів і деформацій порід

СХЕМА РОЗМІЩЕННЯ КОМПАКТНИХ СТАНЦІЙ МОНІТОРИНГУ СТАНУ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

МОНІТОРИНГ СТАНУ ВОДНИХ РЕСУРСІВ

р. Сіверський Донець
СВЯТОГІРСЬК, РАЙГОРОДОК

р. Казений Торець
СЛОВ'ЯНСЬК

р. Кривий Торець
ДРУЖКІВКА

р. Бахмутка
БАХМУТ

р. Солона
СЕЛИДОВЕ

р. Кальміус
ПАВЛОПІЛЬСЬКЕ ВОДОСХОВИЩЕ

р. Кальчик
СТАРОКРИМСЬКЕ ВОДОСХОВИЩЕ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМАТИЧНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ ЗА ГІДРОХІМІЧНИМИ ПОКАЗНИКАМИ РІЧОК ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ РОЗПОЧАТО У 2018 РОЦІ

ВСТАНОВЛЕНО **8 гідропостів** НА НАЙБІЛЬШИХ РІЧКАХ ОБЛАСТІ, У Т.Ч., ЯКІ БЕРУТЬ СВІЙ ПОЧАТОК НА ТИМЧАСОВО НЕПІДКОНТРОЛЬНІЙ ТЕРИТОРІЇ

ВИМІРИ ПРОВОДЯТЬСЯ ПО ПАРАМЕТРАМ

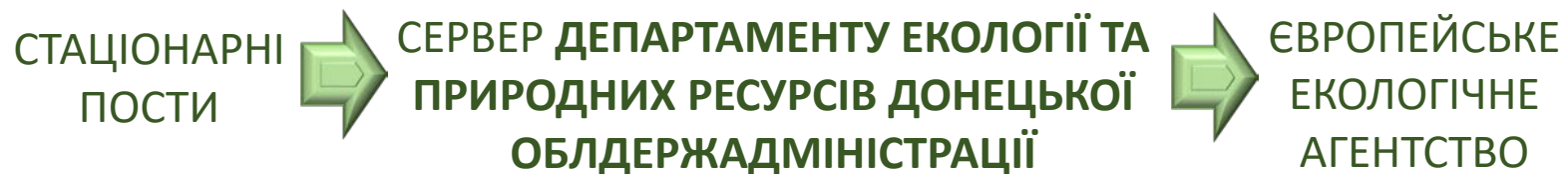
КАЛАМУТНІСТЬ, ЗАБАРВЛЕНІСТЬ, АБСОРБЦІЯ, НІТРАТИ (СЕЛИТРА), ХІМІЧНЕ СПОЖИВАННЯ КИСНЮ, БІОХІМІЧНЕ СПОЖИВАННЯ КИСНЮ, НІТРИТИ, РОЗЧИННИЙ КИСЕНЬ, АЗОТ АМОНІЙНИЙ, КАЛІЙ ТОЩО

ЄВРОПЕЙСЬКЕ ЕКОЛОГІЧНЕ АГЕНТСТВО

**З 2020 РОКУ УКРАЇНА ПРИЄДНАЛАСЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ
ОНЛАЙН ВИСВІТЛЕННЯ ДАНИХ ПРО ЯКІСТЬ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ**

ІНДЕКС ЯКОСТІ ПОВІТРЯ = КОНЦЕНТРАЦІЯ ОЗОНУ, ДІОКСИДУ СІРКИ,
ДІОКСИДУ АЗОТУ, ЗВАЖЕНИХ ЧАСТОК ПИЛУ PM 10 ТА PM 2,5

ПЕРЕДАЧА ДАНИХ - КОЖНУ ГОДИНУ З **6** АВТОМАТИЗОВАНИХ
ПОСТІВ МОНІТОРИНГУ

Дякую за увагу!